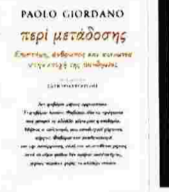

7

**Ο ιταλός λογοτέχνης Πάολο Τζορντάνο
γράφει το πρώτο βιβλίο για τον κορωνοϊό
και τις επιπτώσεις του στη ζωή μας**

Δοκίμιο

Ο Πάολο Τζορντάνο

ΠΑΟΛΟ GIORDANO
Περί μετάδοσης
 - Επιστήμη, άνθρωπος και κοινωνία στην εποχή της πανδημίας
 Μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου.
 Εκδόσεις Πατάκη, 2020, σελ. 96, τιμή 7,50 ευρώ

Η δυσάρεστη σύννεση

Ο Ιταλός συγγραφέας **Πάολο Τζορντάνο**, στο σύντομο δοκίμιό του **«Περί μετάδοσης»**, εξηγεί γιατί αυτό που ζούμε θα ξανασυμβεί στο μέλλον αν δεν αλλάξουμε την επιθετική μας συμπεριφορά προς το περιβάλλον

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

Ας ξεκινήσουμε με «το δίλημμα της καραντίνας» που μας απασχόλησε πριν από λίγο καιρό, προτού επιβληθούν τα περιοριστικά μέτρα. Ας υποθέσουμε ότι είχαμε προγραμματίσει να πάμε στο πάρτι γενεθλίων ενός φίλου που επρόκειτο να γίνει σε ένα πολύ μικρό κλαμπ. Εφτασε, λοιπόν, η συγκεκριμένη μέρα αλλά εμείς το ξανασκεφτήκαμε, είχαμε κάποιες επιφυλάξεις, διότι, εν τω μεταξύ, τα πράγματα είχαν αλλάξει, και έδειχναν να σοβαρεύουν όλο και περισσότερο. Ασφαλώς είχαμε ακούσει ή διαβάσει στις ειδήσεις για την υψηλή επικινδυνότητα του νέου κορονοϊού, και εξαιτίας αυτού πλέναμε προσεκτικά τα χέρια μας, πλην όμως δεν ήμασταν σίγουροι τι να πιστέψουμε και τι όχι. Είχαμε αντιληφθεί, βεβαίως, την ανησυχία και την αμηχανία των επιστημόνων, καταλαβαίναμε μεν ότι υφίσταται ένα μάλλον σοβαρό ζήτημα αλλά, από την άλλη μεριά, αναρωπιόμασταν: μήπως όλα αυτά ήταν μακριά μας, μήπως ήταν υπερβολές, μήπως ήταν κρίμα να χάσουμε την ευκαιρία να διασκεδάσουμε και να ξεδώσουμε; Την ώρα που τείναμε να αποφασίσουμε την έξοδό μας –καθώς καθησυχάζαμε τον εαυτό μας, κάπως πονηρά, εκτιμώντας ότι οι άλλοι θα φοβούνταν πιο πολύ από εμάς και δεν θα πήγαιναν στο πάρτι, με αποτέλεσμα να μην υπάρξει συνωπισμός στο μπαρ –, δεν έπαυαν να ανηχούν στα αφτιά μας οι παραινέσεις και οι προειδοποιήσεις των ειδικών. Ο υπουργός Υγείας της χώρας μας, αλλά και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, συνιστούσαν να αποφεύγουμε τις συναθροίσεις και να τηρούμε τις αποστάσεις ασφαλείας από τους ανθρώπους που φτερνίζονται ή βήχουν.

Η συνείδηση της συλλογικότητας
 Το διακινδυνεύσαμε εν τέλει; Πήγαμε ή δεν πήγαμε; Τι κάναμε; Στο σημείο αυτό το ερώτημα αναδιατυπώνεται ουσιαστικά επειδή ακριβώς οι συνθήκες σταμάτησαν πια να είναι κανονικές: τι έπρεπε να κάνουμε; «*Η καλύτερη επιλογή δεν είναι εκείνη που κάνουμε με μοναδικό κριτήριο το προσωπικό μας κέρδος. Κάνουμε την*

καλύτερη επιλογή όταν λαμβάνουμε υπόψη τόσο το κέρδος μας όσο και το κέρδος όλων των ανθρώπων γύρω μας» γράφει ο Πάολο Τζορντάνο. Με άλλα λόγια, όσο κι αν δεν μας άρεσε, δεν έπρεπε να πάμε στο πάρτι, οφείλαμε να μην πάμε στο μπαρ. «*Η επιδημία μάς υπενθυμίζει ότι ανήκουμε σε μια συλλογικότητα*» και μας εξαναγκάζει να προσαρμοστούμε αναλόγως, δηλαδή να αναγνωρίσουμε στην πράξη «*ότι είμαστε άρρηκτα συνδεδεμένοι με τους άλλους ανθρώπους και να παίρνουμε υπόψη την ύπαρξη και την ευημερία τους στις αποφασιστικές μας επιλογές*». Και, προφανώς, στον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κόσμο, των αδιάλειπτων κινήσεων, των πολλαπλών σχέσεων και των περίπλοκων συσχετίσεων, ο ορίζοντας των προβλημάτων και των λύσεων είναι κοινός, όχι εθνικός, αλλά διεθνικός.

Κατά της μοιρολατρίας
 Διανύουμε μια περίοδο σκληρών διαπιστώσεων, αλλά το μείζον είναι να μην υποκύψουμε στη μοιρολατρία. Ο βραβευμένος Ιταλός συγγραφέας, γεννημένος στο Τορίνο το 1982, στο άρτι εκδοθέν τομίδιο *Περί μετάδοσης – Επιστήμη, άνθρωπος και κοινωνία στην εποχή της πανδημίας*, ένα κείμενο εκτάκτου ανάγκης που αρθρώνεται σε σύντομα κεφάλαια και έχει ήδη μεταφραστεί σε πάνω από είκοσι πέντε γλώσσες, επιστρατεύει τις σπουδές του στη φυσική και, συνδυάζοντάς τις με την αφηγηματική του ευχέρεια, μας προσφέρει ένα χρηστικό βιβλιάρκι που έρχεται να λειτουργήσει διαφωτιστικά για το πλατύ κοινό σε δύο κυρίως επίπεδα: αφενός, περιγράφει με επιστημονικούς όρους (τα μαθηματικά της επιδημίας) αλλά με εύληπτα παραδείγματα (συγκρουόμενες μπίλιες που μολύνονται αλυσιδωτά) αυτή τη δυσοίωνα κατάσταση και, αφετέρου, δημιουργεί ένα νηφάλιο πλαίσιο αναστοχασμού για το επίπονο σήμερα, μακριά από αυταπάτες και αβάσιμες ελπίδες, μακριά από βολικές ενοχοποιήσεις. «*Αυτό που συμβαίνει δεν είναι ούτε απίχημα ούτε θεϊκή τιμωρία. Δεν είναι καν πρωτοφανές: έχει συμβεί στο παρελθόν και*

θα ξανασυμβεί στο μέλλον» τονίζει ο Πάολο Τζορντάνο, ο οποίος ολοκλήρωσε το *Περί μετάδοσης* μεταξύ 29 Φεβρουαρίου και 6 Μαρτίου του 2020. Επομένως, το θέμα είναι τι θα μείνει, τι θα κρατήσουμε από τούτη την απρόβλεπτη περιπέτεια, πώς θα την επεξεργαστούμε και αν θα καταφέρουμε να αλλάξουμε (πολίτες, κοινωνίες, ηγεσίες) ενστερνιζόμενοι μια νέα οικουμενική υπευθυνότητα. Αυτό, ωστόσο, δεν πρόκειται να γίνει αν δεν αποδεχθούμε ότι η επεκτατική ιδιοτέλεια της ανθρώπινης υπερδραστηριότητας έχει φέρει τον πλανήτη στα όριά του, αυτό αποκλείεται να συντελεστεί αν δεν αντρκίσουμε κατάματα ορισμένες συντριπτικές αλήθειες που προκύπτουν από την «*επιθετική συμπεριφορά μας*» προς τη φύση, αλήθειες τις οποίες μάλιστα ο συγγραφέας εκφράζει σαν αμειλικτους αφορισμούς, είτε στην αρχή είτε στο τέλος κάποιας σελίδας, όπως ότι «*οι ιοί είναι πρόσφυγες της περιβαλλοντικής καταστροφής*» ή ότι «*η επιδημία είναι σύμπτωμα, το οικοσύστημά μας έχει μολυνθεί*». Θα έλεγε κανείς ότι το βιβλιάρκι αυτό, εν μέσω ανασφάλειας, οργανώνει τις κρίσιμες βεβαιότητες και αποδαιμονοποιεί τις φοβιστικές αβεβαιότητες μπροστά στην επέλαση της πανδημίας.

Είμαστε όλοι επίνοσοι
 Ο Πάολο Τζορντάνο υπενθυμίζει εγκαίρως στο γραπτό του μια αξιοσημείωτη διάκριση: SARS-CoV-2 είναι ο ιός και Covid-19 είναι η ασθένεια που προκαλεί. Γιατί όμως έχει επιφέρει τέτοιο πανικό; Ο συγκεκριμένος ιός έχει σπάσει το πρώτο ρεκόρ και είναι «*ο πιο γρήγορα και ο πιο εύκολα μεταδιδόμενος ιός σε παγκόσμια κλίμακα*». Ισως και να αποδειχθεί «*η σοβαρότερη υγειονομική κρίση της εποχής μας*», σύμφωνα με τον συγγραφέα. Διότι, πέραν των δεδομένων θανάτων, επικρέμαται και μια πιο γενικευμένη απειλή, η διασπορά του ιού να καταστεί ανεξέλεγκτη και η διαχείριση των υπερβολικά αυξημένων νοσογόνων αδύνατη. Τα συστήματα υγείας δοκιμάζονται δραματικά αλλά πρέπει, πάση θυσία, να αποφευχθεί η κατάρρευσή τους. «*Για τον ιό, ολόκληρο το ανθρώπινο είδος εμπίπτει σε μία από τις τρεις παρακάτω κατηγορίες: τους επίνοσους, σε εκείνους δηλαδή που μπορεί να μολύνει στους μολυσμένους και στους αναρρώσαντες ή ανοσοποιημένους, που δεν μπορεί να μολύνει*». Όμως χωρίς εμβόλιο, ο μοναδικός τρόπος να εμποδιστεί η διάδοση του ιού «*είναι να μειωθεί ο αριθμός των επίνοσων ατόμων*». Πόσα είναι αυτά; Περίπου 7,5 δισεκατομμύρια, δηλαδή όλοι εμείς! Εδώ έγκειται η τρομακτική «*κανντομία*» του SARS-CoV-2, ότι είμαστε όλοι επίνοσοι. Αυτό σημαίνει ότι, προσώρας, δεν υπάρχει πιο αποτελεσματική αντίσταση από την καραντίνα. Όπως αναφέρει ο Πάολο Τζορντάνο, «*το μοναδικό μας εμβόλιο προς τον παρόν είναι μια λίγο δυσάρεστη μορφή σύννεσης*». Ο ίδιος παραδέχεται τις ταξικές παραμέτρους της πανδημίας αλλά σαρκάζει τις θεωρίες συνωμοσίας που τη συνοδεύουν: πώς να το κάνουμε, εκείνο το σενάριο για τα μυστικά στρατιωτικά πειράματα «*ακούγεται πιο ενδιαφέρον*» από τη μετάδοση του ιού μέσω νυχτερίδων...

Το βιβλίο δημιουργεί ένα νηφάλιο πλαίσιο αναστοχασμού για το επίπονο σήμερα, μακριά από αυταπάτες και αβάσιμες ελπίδες, μακριά από βολικές ενοχοποιήσεις

